МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ Юридичний

Кафедра **Фізичного виховання**

ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Освітній ступінь бакалавр
Спеціальність 291 Міжнародні відносини,суспільні комунікації та регіональні студії
Освітня програма «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці»
№ 463 від 30.08.2016
Форма навчання денна

у 2019/2020 навчальному році

Плани семінарських (практичних) занять обговорені та схвалені на засіданні кафедри фізичного виховання

протокол від 30 травня 2019р. № 17

Т. в. о. завідуючого кафедрою фізичного виховання
_____ Владислав ЛАСТОВКІН

Дніпро – 2019

«Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» // Плани семінарських (практичних) занять для денної форми навчання. – Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. - 21 с.

РОЗРОБНИКИ:

Віталій ГРИБАН - професор кафедри фізичного виховання,
доктор біологічних наук, професор.

Галина ХМЕЛЬ-ДУНАЙ - доцент кафедри фізичного виховання, кандидат біологічних наук, доцент.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1 Оксана СОЛОДКА - кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, кафедри боротьби і важкої атлетики Придніпровської державної академії фізичної культури та спорту, МСУ з важкої атлетики

2. Ірина СКРИПЧЕНКО - кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри водних видів спорту Придніпровської державної академії фізичної культури та спорту

1. Теми практичних (семінарських) занять

ТЕМА 1. ВСТУП ДО ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЕДІЯЛЬНОСТІ

Семінарське заняття № 1-2 год.

План

1. Охорона праці як галузь людської діяльності і як навчальна дисципліна. Предмет, об`єкт, метод дослідження.
2. Економічне та соціальне значення охорони праці.
3. Основні етапи розвитку вчення про охорону праці. Зв`язок охорони праці з іншими науками.
4. Стан охорони праці, виробничого травматизму і професійної захворюваності в Україні. Невиробничій травматизм.
5. Основні принципи державної політики України в галузі охорони праці.
6. Основні поняття в галузі охорони праці.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: предмет, об`єкт, метод дослідження, історія розвитку, стан охорони праці, державна політика, основні поняття галузі охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Завдання для самостійної роботи до теми 1:

Підготувати реферати на тему:

1. Охорона праці як галузь людської діяльності і як навчальна дисципліна. Предмет, об`єкт, метод дослідження.
2. Економічне та соціальне значення охорони праці.
3. Основні етапи розвитку вчення про охорону праці. Зв`язок охорони праці з іншими науками.

Індивідуальні завдання до теми 1:

1. Стан охорони праці, виробничого травматизму і професійної захворюваності в Україні. Невиробничій травматизм.
2. Основні принципи державної політики України в галузі охорони праці.
3. Основні поняття в галузі охорони праці.

ТЕМА 2. ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ. ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ.

Семінарське заняття № 2-2 год.

План

1. Гарантії прав на охорону праці, визначених законодавчою базою України.
2. Права працівників при укладанні трудових договорів щодо охорони праці
3. Обов'язки роботодавця (керівника) щодо створення безпечних і нешкідливих умов праці та обов'язки працівника за трудовим договором
4. Наукове обґрунтування тривалості робочого часу на підприємстві, тривалості відпочинку.
5. Право працівників на пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці.
6. Особливості охорони праці жінок
7. Особливості охорони праці неповнолітніх
8. Працевлаштування та охорона праці інвалідів.
9. Навчання та інструктажі з питань охорони праці. Стажування, дублювання і допуск працівників до роботи.

Основні поняття: Управління охороною праці, органи державного управління охороною праці, управління охороною праці на підприємстві, комісія, атестація, навчання, інструктажі, державний нагляд, громадський контроль.

ТЕМА 3. ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ. ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ.

Практичне заняття № 1-2 год.

План:

1. Відповідальність за порушення вимог щодо охорони праці
2. Навчання та інструктажі з питань охорони праці
3. Стажування, дублювання і допуск працівників до роботи
4. Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.
5. Законодавче забезпечення охорони праці та безпеки життєдіяльності.
6. Нормативні акти з охорони праці: міжгалузеві, галузеві та окремих об`єктів
7. Професійний добір і його методичне забезпечення.

8. Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття

В практичній діяльності застосовувати нормативи управління охороною праці, знати органи державного управління охороною праці, засоби управління охороною праці на підприємстві: комісія, атестація, навчання, інструктажі, державний нагляд, громадський контроль.

Завдання для самостійної роботи до теми 3:

Підготувати реферати на тему:

1. Гарантії прав на охорону праці, визначені законодавчою базою України. Обов`язки роботодавця, права працівників.
2. Особливості охорони праці жінок, неповнолітніх та інвалідів.
3. Нормативні акти з охорони праці: міжгалузеві, галузеві та окремих об`єктів. Відповідальність за порушення вимог щодо охорони праці.

Індивідуальні завдання до теми 3:

Підготувати презентацію на теми :

1. Державне управління охороною праці. Управління охороною праці на підприємстві.
2. Навчання та інструктажі з питань охорони праці. Стажування, дублювання і допуск працівників до роботи.
3. Професійний добір і його методичне забезпечення.
4. Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.

ТЕМА 4. ОСНОВИ ФІЗІОЛОГІЇ ТА ГІГІЄНИ ПРАЦІ. МІКРОКЛІМАТ ВИРОБНИЧИХ ПРИМІЩЕНЬ.

Семінарське заняття №3 - 2 год

План

1. Фізіологічні основи праці. Основні форми праці людини. Працездатність.
2. Енерговитрати на виконання роботи. Задачі ергономіки по зниженню енергозатрат на виконання роботи.
3. Чому у людей виникає стан втоми. Біоритми людини, як вони впливають на працездатність.
4. Які зміни в організмі людини відбуваються під час виконання роботи.
5. Поняття та основні завдання гігієни праці та виробничої санітарії.
6. Мікроклімат виробничого середовища та його значення для здоров`я працівників. Замкнуті цикли виробництва.
7. Хімічні фактори повітряного середовища в робочій зоні. Захист працівників від впливу факторів повітряного середовища
8. Шкідливі речовини, їх класифікація, заходи і засоби захисту працівників від дії шкідливих речовин.

Основні поняття: діяльність, праця, монотопія, гіпокінезія, стомлення, робоча зона, шкідливі домішки, ГДК – гранично допустима концентрація.

ТЕМА 5. ОСНОВИ ФІЗІОЛОГІЇ ТА ГІГІЄНИ ПРАЦІ. МІКРОКЛІМАТ ВИРОБНИЧИХ ПРИМІЩЕНЬ.

Практичне заняття 2 - 2 год

План

1. Повітря виробничого приміщення. Шкідливі домішки, що можуть мати місце у виробничій зоні.
2. Вентиляція виробничих приміщень (природна, примусова: витяжна, припливна, загальна, місцева).
3. Освітлення виробничих приміщень (природне, штучне, загальне, місцеве, безтіньове). Роль блиску та кольору робочих поверхонь.
4. Температура виробничих приміщень та засоби її підтримання. Технічні правила експлуатації кондиціонерів.
5. Вологість повітря у виробничих приміщеннях, заходи захисту працівників від низької та високої вологості.
6. Характеристика виробничого шуму. Заходи та засоби захисту працівників від шуму.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття

В практичній діяльності застосовувати нормативи тривалості робочого дня, обідніх перерв. Дотримуватись санітарно-гігієнічних норм та рекомендацій під час роботи та відпочинку. Практично використовувати нормативні параметри освітлення, рівня шуму, тощо при виконанні роботи.

Завдання для самостійної роботи до теми 5:

Підготувати реферати на тему:

1. Фізіологічні основи праці. Основні форми праці людини. Працездатність.
2. Поняття та основні завдання гігієни праці та виробничої санітарії.
3. Мікроклімат виробничого середовища та його значення для здоров`я працівників.

Індивідуальні завдання до теми 5:

Підготувати презентації:

1. Хімічні фактори повітряного середовища. Шкідливі речовини, їх класифікація, заходи і засоби захисту від дії шкідливих речовин. Повітря виробничого приміщення.
2. Вентиляція виробничих приміщень.
3. Освітлення виробничих приміщень. Види освітлення, застосування безтіньового освітлення.

ТЕМА 6. ЕЛЕКТРОБЕЗПЕКА. СТАТИЧНА ТА АТМОСФЕРНА ЕЛЕКТРИКА, ЗАХОДИ ТА ЗАСОБИ ЗАХИСТУ

Семінарське заняття № 4-2 год

План

1. Поняття про електробезпеку. Дія електричного струму на організм людини.
2. Електротравми, види електротравм, причини на виробництві й побуті.
3. Електроудар. Клінічна, біологічна смерть.
4. Класифікація приміщень за рівнем електронебезпеки.
5. Природа, характеристика статичної та атмосферної електроенергії. Джерела цих видів енергії.
6. Захисне обладнання та електрозахисті засоби (заземлення, занулення).
7. Що таке напруга дотику, напруга кроку? Як покинути зону дії електроструму?

Основні поняття: електротравма, електроудар, напруга дотику, напруга крану, статична та атмосферна електрика.

ТЕМА 7. ЕЛЕКТРОБЕЗПЕКА. СТАТИЧНА ТА АТМОСФЕРНА ЕЛЕКТРИКА, ЗАХОДИ ТА ЗАСОБИ ЗАХИСТУ

Практичне заняття № 3-2 год

План

1. Фактори, що впливають на наслідки ураження людини електрострумом.
2. Характеристика станів «клінічна смерть», «біологічна смерть».
3. Долікарська допомога при ураженні електрострумом.
4. Електронебезпека. Напруга дотику, напруга крану. Як покинути зону дії електроструму.
5. Заходи і засоби електробезпеки.
6. Статична та атмосферна електрика, захист від них.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття

В практичній діяльності застосовувати нормативи та техніку безпеки при роботі з пристроями, обладнанням з електричним живленням. Володіти практичними навичками першої допомоги при ураженні електричним струмом

Дотримуватись санітарно-гігієнічних норм (вологість) та рекомендацій (справність електромереж) під час роботи та відпочинку.

Завдання для самостійної роботи до теми 7:

Підготувати реферати на тему:

1. Вплив ЕОМ на стан здоров`я людини.

2. Гігієнічні вимоги до виробничих приміщень з ЕОМ.
3. Вимоги безпеки до ЕОМ

Індивідуальні завдання до теми 7:
Підготувати презентації на тему:
1. Організація робочих місць та вимоги до розміщення ЕОМ.
2. Режим праці та відпочинку працівників ЕОМ.
3. Прийоми долікарської допомоги постраждалим при ураженні електричним струмом.

ТЕМА 8. ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА

Практичне заняття №4-2 год

План

1. Основні причини пожеж та їх негативні наслідки. Характеристика горіння.
2. Розвиток пожежі. Класи пожеж.
3. Причини вибухів при пожежах, їхній вплив на наслідки події.
4. Небезпечні і шкідливі фактории, що утворюються при горінні різних матеріалів. Який їхній вплив на організм людей.
5. Евакуація людей з приміщень при пожежі.
6. Організаційні та технічні заходи та засоби порятунку з об'єктів скупчення людей.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: вміти розрізняти процеси горіння, знати класифікацію матеріалів за показником горючості, прийоми евакуації людей з осередку пожежі, користуватись засобами попередження та гасіння пожеж, володіти поведінкою людей при пожежах, користуватись профілактикою пожеж.

ТЕМА 9. ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА

Практичне заняття № 5-2 год

План

1. Правила поведінки людей в осередку пожежі. Як покинути місце пожежі.
2. Пожежна профілактика та пожежна безпека людей та об'єктів.
3 Протипожежний захист. Характеристика якості горючості різних матеріалів.
4.Засоби пожежогасіння. Основні вогнегасні речовини, які застосовують при різних типах займистих речовин.
5. Засоби пожежогасіння : стаціонарні, пересувні, переносні. Підручні засоби.
6. Які правила поводження людей в зоні пожежі.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття (за потреби – перелік документів, складання яких передбачається програмою): Будова та експлуатація вогнегасників. Шляхи евакуації персоналу. Використання первинних засобів гасіння пожеж. Допомога постраждалим при опіках.

Завдання для самостійної роботи до теми 9:

Підготувати реферати на тему:

1. Основні причини пожеж та їх негативні наслідки. Характеристика горіння.
2. Розвиток пожежі. Класи пожеж. Небезпечні і шкідливі фактори пожежі.
3. Категорії виробництв та приміщень за вибухопожежною та пожежною небезпекою.

Індивідуальні завдання до теми 9:

Підготувати презентації на тему:

1. Пожежна профілактика та пожежна безпека. Система попередження пожеж.
2. Протипожежний захист. Первинні засоби пожежогасіння.
3. Вогнестійкість будівель, споруд та шляхи її підвищення. Евакуація людей з приміщень при пожежі.

ТЕМА 10. ПАТОГЕННА ДІЯ МЕХАНІЧНИХ, ФІЗИЧНИХ, ХІМІЧНИХ ТА БІОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ. ТЕХНОГЕНА БЕЗПЕКА

Семінарське заняття № 5 2 год.

План

1. Механічні пошкодження, види травм та їх характеристика. Допомога при травмах.
2. Вплив на організм людини шуму, звуків різних діапазонів. Захист від шуму.
3. Вплив на організм людини вібрації. Профзахворювання, що провокуються дією вібрації. Захист від вібрації.
3. Хімічні фактори небезпек, характеристика та вплив на системи організму.
4. Поняття ГДК. Характеристика різних видів отруєнь. Допомога потерпілим при отруєннях.
4. Біологічні фактори небезпек (рослинні, тваринні), їх вплив на організм людей та характеристика дії.
5. Засоби захисту від біологічних отрут, надання допомоги постраждалим.
6. Патогенні організми, що можуть спричинити розлади здоров’я людини або спричинити смерть (гельмінти, простіші паразити, віруси, бактерії).

7. Засоби профілактики від патогенних організмів (створення імунітету).

Основні поняття: стан травм, вид травм, пошкодження, шум, вібрації, електричний струм, радіоактивність, іонізуючі випромінювання, радіоактивні випромінювання, електромагнітне поле, хімічні речовини, отруйні речовини, легкозаймисті рідини, біологічні чинники, дозиметричні прилади, одиниці виміру, психофізіологічні небезпеки, рана, опік, перелом, поріз, обмороження.

ТЕМА 11. ПАТОГЕННА ДІЯ МЕХАНІЧНИХ, ФІЗИЧНИХ, ХІМІЧНИХ ТА БІОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ. ТЕХНОГЕНА БЕЗПЕКА

Практичне заняття № 6 2 год.

План

1. Електромагнітні поля та електромагнітні випромінювання. Дія електромагнітних полів на організм людини, рівні допустимого опромінення.
2. Джерела та захист від електромагнітних полів.
3. Випромінювання оптичного діапазону, нормування, засоби захисту.
4 Іонізуючі випромінювання, одиниці виміру, оснащення дозиметричного контролю.
5. Дія іонізуючого випромінювання на системи організму людини. Променева хвороба. Радіопротекторні засоби захисту.
6. Характеристика звукових хвиль різного діапазону. Використання ультразвуку, інфразвуку, їх вплив на організм людей. Захист від звукових хвиль різного діапазону

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: оцінити стан травм, вид травм, пошкодження, шум, вібрації, електричний струм, радіоактивність, іонізуючі випромінювання, радіоактивні випромінювання, електромагнітне поле, хімічні речовини, отруйні речовини, легкозаймисті рідини, біологічні чинники, дозиметричні прилади, одиниці виміру, психофізіологічні небезпеки, вміти оцінити стан постраждалого при пораненні, опіках, переломах, порізах, обмороженнях. Вміти надати постраждалому долікарську допомогу

Завдання для самостійної роботи до теми 11:

Підготувати реферати на тему:

1. Механічні пошкодження, види травм та їх характеристика.
2. Вплив на організм людини шуму та вібрації.
3. Небезпека різних видів випромінювання.

Індивідуальні завдання до теми 11:

Підготувати презентації на тему:

1. Хімічні та біологічні фактори небезпек, їх вплив та характеристика.
2. Іонізуючі випромінювання, одиниці виміру, оснащення дозиметричного контролю.
3. Надання допомоги постраждалим при хімічних та біологічних отруєннях.

ТЕМА 12. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА СТРУКТУРА ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ ТА АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОДИНИЦЬ У НАДЗВИЧАЙНИХ СТАНАХ

Практичне заняття № 7 - 2 год.

План

1. Надзвичайні ситуації військового походження. Місця для тимчасового перебування населення.
2. Комбіновані надзвичапйні ситуації: характеристика, причини, наслідки.
3. Урбанізація та проблеми безпеки життєдіяльності.
4. Організаційні, технічні та медичні засоби захисту у надзвичайних ситуаціях.
5. Організація психологічної, соціальної допомоги населенню у надзвичайних ситуаціях.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття (за потреби –перелік документів, складання яких передбачається програмою): Дослідження надзвичайних ситуацій різними методами. Особливості БЖД у мегаполісах, сільській місцевості тощо.

ТЕМА 13. НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА СТРУКТУРА ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ ТА АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОДИНИЦЬ У НАДЗВИЧАЙНИХ СТАНАХ

Практичне заняття № 8 - 2 год.

План

1. Природні небезпеки (стихійні лиха). Класифікація, причини, наслідки.
2. Небезпеки техногенного походження. Невідкладні та рятувальні роботи.
3. Соціальні та соціально-політичні небезпеки: профілактична робота серед населення.
4. Захист населення у надзвичайних ситуаціях: організація роботи штабу з аварійно-рятувальних робіт.
5. Послідовність організації дій служб НС на місцях подій.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття (за потреби –перелік документів, складання яких передбачається програмою): Дослідження надзвичайних ситуацій різними методами. Особливості БЖД у мегаполісах, сільській місцевості тощо.

Завдання для самостійної роботи до теми 13:

Підготувати реферати на тему:

1. Природні небезпеки (стихійні лиха). Класифікація, причини, наслідки.
2. Небезпеки техногенного походження.
3. Соціальні та соціально-політичні небезпеки.
4. Комбіновані небезпеки. Характеристика, причини, наслідки.

Індивідуальні завдання до теми 13:

Підготувати презентації на тему:

1. Урбанізація та проблеми безпеки життєдіяльності.
2. Скласти алгоритм надання першої допомоги при аварії на радіаційно-небезпечному об’єкті.
3. Скласти алгоритм надання першої допомоги при аварії на хімічно-небезпечному об’єкті.
4. Скласти алгоритм надання першої допомоги при гідродинамічній аварії.

Основні нормативні акти:

1. Конституція України;

2. акти міжнародного права:

3. Міжнародне законодавство про охорону праці: Конвенції та рекомендації МОП: У 3-х томах / Упоряд. Е.М. Теличко. – К., 1997.

4. Рішення Ради колективної безпеки Організації Договору про колективну безпеку щодо внесення змін до Положення про Координаційну раду з надзвичайних ситуацій держав-членів Організації Договору про колективну безпеку від 10.12.2010

2. закони:

1.Закон України «Про охорону праці».

2.Кодекс законів про працю України.

.3.Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».

4. Кодекс цивільного захисту України

5.Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку»

6.Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».

7.Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».

8.Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».

9. Кодекс України про адміністративні правопорушення. – Х.: Одісей, 2007. – 295 с.

10.Кримінальний кодекс України. – Х.: Одісей, 2008. – 264 с.

3. Підзаконні акти:

1.Постанова Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 р.№ 1232 «Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».

2.Гігієнічні нормативи ГН 3.3.5-8-6.6.1-2002 «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу».Затверджена Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 27.12.2001 № 528.

3.НПАОП 0.00-4.03-04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 08.06.2004 р. № 151.

4.НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.

5.НПАОП 0.00-4.11-07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.

6.НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.

7.НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.

8.НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.

9.НПАОП 0.00-4.33-99 «Положення щодо розробки планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій. Наказ Держнаглядохоронпраці від 17.06.1999 р. № 112.

10.НПАОП 0.00-6.03-93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». Наказ Держнаглядохоронпраці від 21.12.1993 р. № 132.

11.НПАОП 0.00-6.13-05 «Порядок організації державного нагляду за охороною праці та гірничого нагляду в системі Держнаглядохоронпраці України». Наказ Держнаглядохоронпраці від 30.03.2004 р. № 92.

12. ДБН В.2.5-28-2006 «Природне і штучне освітлення».

13.ДСанПіН 3.3.6.096-2002 Державні санітарні норми і правила при роботі з джерелами електромагнітних полів.

14.ДСН 3.3.6.042-99 Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень.

15.ДСН 3.3.6.037-99 Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку.

16.ДСН 3.3.6.039-99 Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації

17.НПАОП 0.00-1.28-10 Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин. Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010р. № 65

18.НПАОП 0.00-8.24-05 «Перелік робіт з підвищеною небезпекою». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.

19.Перелік робіт, де є потреба у професійному доборі. Наказ МОЗ України та Держнаглядохоронпраці України від 23.09.1994 р. № 263/121.

20.ДНАОП 0-00-1-21-98.Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів.

21.ДСТУ 2293-99 «Охорона праці. Терміни та визначення основних понять».

22. Пожежна безпека. Нормативні акти та інші документи: У 4-х т. – К., 1997.

23. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 16 травня 2008 року "Про стан функціонування єдиної державної системи запобігання та реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру": Указ Президента України від 26.06.2008 № 590/2008

2 4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 вересня 2007 року "Про стан керівництва у сфері запобігання, реагування та

ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного, природного характеру": Указ Президента України від 06.09.2007 № 825/2007

25. Про заходи щодо підвищення рівня захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру: Указ Президента України від 09.02.2001 № 80/2001

26. Про Концепцію захисту населення і територій у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій: Указ Президента України від 26.03.1999 № 284/99

27. Про затвердження Типового положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2010 № 927

28. Про Положення про медичне забезпечення особового складу органів і підрозділів внутрішніх справ та військовослужбовців внутрішніх військ МВС України при виконанні оперативно-службових завдань за умов виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, а також під час охорони громадського порядку в умовах масових заворушень та проведенні масових заходів: Наказ МВС України від 04.11.2003 № 1296

29. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). - Київ: Відділ поліграфії Українського центру держсанепіднагляду МОЗ України, 1998. - 125 с.

30. ДНАОП 0.00-8.01-93 "Перелік посад посадових осіб, які зобов'язані проходити попередню і періодичну перевірку знань з питань охорони праці": Затв. наказом Держнаглядохоронпраці від 11 жовтня 1993 р., № 94.

31. РБН 356-91. "Положення про радіаційний контроль на об'єктах будівництва та підприємствах будіндустрії і будматеріалів України". – Київ, 1991.

32. Типове положення про спеціальне навчання, інструктаж та перевірку знань з питань пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України: Затв. наказом МВС України від 17 листопада 1994 р., № 6.**2.**

Підручники:

1.Гандзюк М.П., Желібо Е.П., Халимовський М.О. Основи охорони праці: Підручник. – К.: Каравела, 2005. – 393 с.

2.Грибан В.Г.,Негодченко О.В. Охорона праці в органах внутрішніх справ: Підручник – К.: Центр учбової літератури, 2009.335 с.

3.Жидецький В.Ц. Основи охорони праці: Підручник. –Львів –Афіша. 2002. -318 с.

4.Москальова В.М. Основи охорони праці: Підручник. – К., 2005

5.Основи охорони праці: Підручник / За ред. проф. В.В. Березуцького – Х.: Факт, 2005. – 480 с.

6.Ткачук К. Н., Халімовський М. О., Зацарний В. В. та ін. Основи охорони праці: Підручник. – 2-ге вид., допов. і перероб. – К.: Основа, 2006. – 444 с.

7. Лапін В.М. Безпека життєдіяльності людини. — Львівський банківський коледж, 1998. — 192 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1.Бедрій Я.І. Охорона праці: Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2002. - 322 с.

2.Гогіташвілі Г. Г., Карчевські Є.-Т., Лапін В. М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 367 с.

3.Грибан В.Г.,Негодченко О.В. Охорона праці: Навчальний посібник,2 - видання – К.: Центр учбової літератури, 2011, .266 с.

4.Желібо Є. П., Баранова Н. І., Коваленко В.В. Охорона праці в органах державної податкової служби. Навч. посібник для ВНЗ. Ірпінь. - 2002.

5.Катренко Л.А., Пістун І.П. Охорона праці в галузі освіти: Навч. посібник. – Суми: університетська книга, 2001. – 339 с.

6. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.

6.Третьяков О.В., Зацарний В.В., Безсонний В.Л. Охорона праці: Навчальний посібник з тестовим комплексом на CD/ за ред. К.Н. Ткачука. – К.: Знання, 2010. – 167 с.

7. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки: Навч. посібник/ В.В. Бєгун, І.М. Науменко - К.: , 2004. – 328с.

8. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти України I-IV рівнів акредитації/ за ред. /Є. П. Желібо, і В.М. Пічі. – Львів: Піча Ю.В., К.: "Каравела", Львів: “Новий Світ., 2002. – 328 с.

Монографії та інші наукові видання:

1. Беликов А.С. Теоретическое и практическое обоснование эфективного применения огнезащитных покритий для снижения горючести материалов и повышения огнестойкости строительных конструкций. Днепропетровск, ПГАСиИ, 2000.- 196 с.

2. Заплатинський В., Матис Й. Безопасность в эру глобализации. Монография. – ЦУЛ, 2010.- 142.

Інші джерела:

1. *Геврик Є.О., Пешко Н.П.* Гігієна праці на виробництві: Навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів. – К.: Ельга Ніка Центр, 2004. – 276 с.

2. Грибан В.*Г.* Валеологія: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 256 с.

3. Жидецький В.Ц. Охорона праці користувачів комп´ютерів. – Львів: Афіша, 2001. – 176 с.

4. Норми пожежної безпеки України. 2002.

5. Охрана труда в электроустановках / Под ред. Князевского Б.А. – М.: Энергоатомиздат, 1985. – 376 с.

6. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.

7. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008 р.

8. Петренко В.В. Заходи пожежної безпеки в Україні. – К., 1995.

9. Про пожежну безпеку (довідково-інформац. матеріали): На допомогу керівнику, власнику, орендарю. – К., 2002. – 224 с.

10. Малышев В.Д., Омаров Х.Т. Первая помощь при перегревании, тепловом и солнечном ударах. – Здоровье, 1988. – № 7.

11. Лошнов Л.П. Первая помощь при ожогах. Здоровье, 1988. – № 11.

Інтернет-ресурси:

1.http://www.dnop.kiev.ua - Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду).

2.http://www.mon.gov.ua - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

3.http://www.mns.gov.ua - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.

4.http://www.social.org.ua - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.

5.http://www.iacis.ru - Официальный сайт Межпарламентской Ассамблеи государств–участников Содружества Независимых Государств (МПА СНГ).

6.http://base.safework.ru/iloenc - Энциклопедия по охране и безопасности труда МОТ.

7.http://base.safework.ru/safework - Библиотека безопасного труда МОТ.

8.http://www.nau.ua - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».

9.http://www.budinfo.com.ua - Портал «Украина строительная: строительные компании Украины, строительные стандарты: ДБН ГОСТ ДСТУ».

10.http://www.oxpaha.ru - ОХРАНА. Интернет-газета о безопасности.

11.http://www.tehdoc.ru - Интернет-проект «Техдок.ру» - ресурс, посвященный вопросам охраны труда и промышленной безопасности.

12.http://www.kodeks-luks.ru - Нормативные документы в области охраны труда:

13.http://www.gazeta.asot.ru - Электронная версия газеты «Безопасность Труда и Жизни».

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ:

1. Формування системи безпеки життєдіяльності Конституцією України.
2. Оцінка самовідновлювального потенціалу атмосфери.
3. Фотосинтез та його вплив на забезпечення людства продуктами харчування.
4. Умови створення парникового ефекту Землі.
5. Вплив людини на водні ресурси.
6. Вплив електрики на організм людини.
7. Аналіз системи державного управління безпекою життєдіяльності
8. Характеристика бактеріологічних засобів та профілактичних заходів.
9. Основні напрямки по зменшенню забруднення атмосфери, повітря, земельних та водних ресурсів.
10. Основні задачі життєдіяльності людства.
11. Умови створення та руйнування озонового слою.
12. Загальні вимоги до якості води в залежності від категорії водовикористання.
13. Характеристика засобів колективного та індивідуального захисту.
14. Біосоціальна та кібернетична моделі розвитку Світу.
15. Вичерпні ресурси та їх вплив на розширення виробництва країни.
16. Аналіз джерел природного та техногенного випромінювання.
17. Закон Вебера-Фехнера.
18. Характеристика матеріалів за ступенем їх загоряння
19. Розкрити зміст понять "страх", "розумний страх", "паніка".
20. Характеристика радіаційного випромінювання та одиниці їх виміру.
21. Характеристика людини як елемента біосоціальної системи.
22. Одиниці вимірювання радіоактивності. Поняття періоду напіврозпаду.
23. Потенційні джерела небезпеки та їх наслідки.
24. Характеристика наслідків випромінювання.
25. Вплив деяких психофізіологічних факторів на створення криміногенної обстановки, травматизму.
26. Біоритми - потенційне джерело індивідуального риску наслідків.
27. Оцінка джерел природного та техногенного випромінювання.
28. Вплив біоритмів на травматизм і аварії в різних галузях господарства України.
29. Абсолютна та суб'єктивна безпека.
30. Потенціальні джерела небезпеки праці та їх наслідків.
31. Аварії І категорії.
32. Умови можливостей застосування теоретико-вірогідного методу прогнозу.
33. Оцінка само відновлювального потенціалу гідросфери.
34. Основні критерії ураження людини при забрудненні повітря шкідливими речовинами.

35. Захист населення при аваріях хімічно-небезпечних об'єктах
36. Оцінка впливу людини на вичерпні ресурси.
37. Характеристика захисту від блискавки.
38. Організація життєзабезпечення населення в надзвичайних ситуаціях.
39. Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій
40. Аналіз системи державного управління безпекою життєдіяльності. Поняття і предмет охорони праці в галузі.
41. Соціальне значення охорони праці.
42. Економічне значення охорони праці.
43. Юридичне значення охорони праці
44. Об’єкт охорони праці, його компоненти, фази розвитку та будова.
45. Задачі в галузі охорони праці.
46. Умови праці. Класифікація за дією шкідливих і небезпечних факторів.

47. Закон України «Про охорону праці» та його основні положення
48. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» та його основні положення.
49. Кодекс цивільного захисту України та його основні положення.
50. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» та його основні положення.
51. Закон України «Про використання ядерної енергії ті радіаційної безпеки» та його основні положення.
52. Закон України «Про рівність прав і можливостей жінок і чоловіків» та його основні положення.
53. Державні нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП).
54. Типове положення про службу охорони праці. Наказ Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 03.08.1993 р. №73.
55. Типове положення про комісію з охорони праці підприємства (Наказ Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 03.08.1993 р. №73.)
56. Міжнародні норми в галузі охорони праці. Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативного забезпечення хорони праці. Солідарний принцип та суспільна думка як основа соціальної політики з охорони здоров'я і промислової безпеки.
57. Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці, «Проект сприяння у забезпеченні охорони праці в Україні».
58. Трудові норми МОП. Конвенція № 155 «Про безпеку і гігієну праці та виробниче середовище».
59. Міжнародні стандарт SA 8000, ISO 26000,
60. Міжнародні стандарти OH SAS 18001, OH SAS 18002.
61. Типове положення про систему управління охороною праці на підприємстві. Наказ Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 03.08.1993 р. №73.
62. Система управління охороною праці в галузі (на прикладі МВС України).
63. Типове Положення про роботу уповноваженого трудових колективів з питань охорон праці. Наказ Держкомнагляд праці від 28 грудня 1993 року № 135.
64. Облік і аналіз показників охорони праці в галузі, на підприємстві.
65. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій і аварій на підприємстві.
66. Регіональні системи управління охороною праці.
67. Мета та завдання розслідування нещасного випадку.
68. Встановлення зв'язку нещасного випадку з виробництвом.
69. Розслідування та облік нещасного випадку при травмуванні одного працівника на виробництві.
70. Спеціальне розслідування та облік нещасного випадку на виробництві.
71. Розслідування та облік хронічних професійних захворювань і отруєнь на виробництві.
72. Розслідування та облік аварій.

73. Основні причини нещасних випадків, професійних захворювань та аварій.
74. Основні заходи щодо профілактики травматизму, хронічних професійних захворювань та аварій.
75. Заходи щодо забезпечення пожежної безпеки в юриспруденції. Пожежна профілактика.
76. Дотримання вимог пожежної безпеки під час проектування, будівництва та реконструкції об'єктів у галузі права.
77. Евакуація персоналу на випадок пожежі.
78. Державний пожежний нагляд.
79. Засоби гасіння пожеж. Особливості гасіння пожеж у бібліотеках , архівах.
80. Пожежна сигналізація та автоматизовані системи гасіння пожеж
81. Страхування від нещасного випадку та його значення.
82. Принципи та види страхування.
83. Суб'єкти та об'єкти страхування від нещасного випадку.
84. Страховий ризик і страховий випадок.
85. Фонд соціального страхування від нещасних випадків. Страхові експерти.
86. Страхові тарифи.
87. Обов'язки та права суб'єктів страхування. Права та обов'язки застрахованої особи, роботодавця.
88. Державний нагляд та громадський контроль за роботою Фонду соціального страхування.
89. Державний нагляд за станом охорони праці.
90. Громадський контроль за станом охорони праці.
91. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці. Основні напрямки співробітництва.
92. Планування заходів з охорони праці. Види планування та контролю стану охорони праці.
93. Методи дослідження виробничого травматизму.
94. Вимоги безпеки до розміщення обладнання та утримання робочих місць.
95. Вимоги до санітарного контролю за станом повітря робочої зони. Вимоги до засобів індивідуального та колективного захисту.
96. Особливості заходів електробезпеки на підприємствах галузі.
97. Вимоги безпеки до виробничих і допоміжних приміщень в галузі права.
98. Вимоги безпеки праці під час експлуатації систем опалення, кондиціювання та вентиляції приміщень.
99. Санітарно-гігієнічні вимоги до умов праці в галузі. Шкідливі фактори виробничих процесів та виробничого середовища.
100. Мікроклімат робочої зони.
101. Важкість праці: динамічні, статичні навантаження. Працездатність, втома.
102. Напруженість праці. Сенсорна, емоційна та інтелектуальна напруженість.
103. Монотонність праці.
104. Актуальні проблем охорони праці в наукових дослідженнях.
105. Законодавча основа Євросоюзу с питань охорони праці.

106. Служби охорони праці місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.
107. Методи дослідження виробничого травматизму.
108. Безпека при роботі з ЕОТ
109. Виробниче випромінювання (Ультрафіолетове, інфрачервоне, лазерне, радіаційне).
110. Організація наукових досліджень та основні наукові проблеми в галузі праці.
111. Аналіз, прогнозування, профілактика травматизм та професійні захворюваності.
112. Управління охороною праці кабінету міністрів та галузевими міністерствами.
113. Галузеві системи управління охороною праці. Регіональні системи управління охороною праці.
114. Основні технічні та організаційні заходи що до профілактики травматизму та професійної захворюваності в галузі.

Т. в. о. завідуючого кафедрою
фізичного виховання **Владислав ЛАСТОВКІН**